

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny – klasa VII

Ocena dopuszczająca:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- wymienia najważniejsze elementy biografii autorów lektur, umiejscawia ich sylwetki w czasie i epoce literackiej
- przy pomocy wskazuje elementy świata przedstawionego tekstów literackich i relacjonuje ich treść
- odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych
- wyjaśnia znaczenia terminów: przypowieść, fraszka, pieśń, satyra, nowela, opowiadanie, ballada, sonet, powieść historyczna i kryminalna, reportaż, komizm, archaizm, apostrofa, wiersz sylabiczny, rym, personifikacja, metafora, motto, tragedia, komedia, karykatura, wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm, wiersz biały, wiersz wolny, ironia, dramat, dramat romantyczny, puenta, graffiti, frazeologizm, paradoks
- przy pomocy określa przynależność tekstu do rodzaju i gatunku literackiego
- prezentuje podstawowe informacje na temat teatru, malarstwa, rzeźby, grafiki
- odtwarza najważniejsze sądy, fakty, opinie
- wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego
- wskazuje narratora i próbuje określić rodzaj narracji
- zna rodzaje komizmu.

W zakresie tworzenia form wypowiedzi ustnej i pisemnej:

- w prosty sposób opisuje dzieło sztuki
- zna podstawowe informacje dotyczące wypowiedzi argumentacyjnej, potrafi odnaleźć w tekście tezę i argumenty, posługuje się pojęciem „rozprawka”
- zna rodzaje opisów i wymienia ich elementy
- zna znaczenie terminu „wywiad”
- zna rodzaje charakterystyk i potrafi wymienić ich elementy
- posługuje się pojęciem „cytat” i „przypis bibliograficzny”
- zna pojęcie dyskusji, potrafi wskazać zasady jej prowadzenia
- wymienia etapy tworzenia prezentacji i zna znaczenie podstawowych terminów z nią związanych.

W zakresie kształcenia językowego:

- zna znaczenie terminów: głoska, litera, spółgłoska, samogłoska, zna zasady stosowania akcentu wyrazowego, odróżnia samogłoski ustne i nosowe,
- ma świadomość występowania w języku upodobień językowych i uproszczeń
- prezentuje podstawowe wiadomości na temat czasownika (osobowy, nieosobowy, aspekt, odmiana, przechodni, nieprzechodni), zna zasady tworzenia strony biernej i czynnej
- przedstawia klasyfikację imiesłówów i wskazuje je w tekście
- rozpoznaje zdania złożone i wymienia ich rodzaje (podrzędnie złożone i współzrędnie złożone), odróżnia podrzędne od współzrędnym

- wyjaśnia znaczenie terminów „wypowiedzenie wielokrotnie złożone, wypowiedzenie główne”
- dokonuje podziału wypowiedzeń złożonych na składowe
- wyjaśnia znaczenie terminów „mowa zależna” i „mowa niezależna” oraz dostrzega różnice między tymi wypowiedziami
- wyjaśnia znaczenie podstawowych terminów ze słowotwórstwa
- wyjaśnia znaczenie terminów „skrótowiec”, „skrót” i zna zasady posługiwania się skróconymi zapisami
- wyjaśnia znaczenie pojęć „wyraz złożony”, „złożenie”, „zrost” i prezentuje zasady tworzenia wyrazów złożonych.

W zakresie poprawności zapisu – ortografia i interpunkcja:

- zna zasady pisowni samogłosek „ą , ę” w zakończeniach wyrazów
- zna zasady pisowni „j, i”
- wymienia zasady pisowni „nie” z imiesłowami
- wymienia zasady interpunkcji zdania złożonego
- wskazuje cechy decydujące o pisowni przedrostków „z-, s-”
- wymienia zasady pisowni przymiotników złożonych.

Ocena dostateczna

Uczeni potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- próbuje interpretować dzieło sztuki
- charakteryzuje twórczość niektórych autorów lektur
- wymienia najważniejsze cechy niektórych epok
- wypowiada się na temat narracji w utworze, określa jej rodzaj
- charakteryzuje bohaterów literackich
- wskazuje przyczyny działań bohaterów, mówi o ich uczuciach i nastrojach
- wymienia problemy zaprezentowane w utworze
- prezentuje nieco poszerzoną wiedzę na temat teatru i jego języka, teatru elżbietańskiego
- prezentuje nieco poszerzoną wiedzę na temat malarstwa i rzeźby, klasyfikuje je ze względu na temat
- wykorzystuje najważniejsze konteksty
- wypowiada się na temat podmiotu lirycznego w utworach
- potrafi wskazać współczesną formę archaizmów występujących w omawianych tekstach
- wskazuje apostrofę i wyjaśnia jej funkcję
- potrafi przedstawić układ rymów w omawianych tekstach i nazwać ich rodzaj
- dokonuje podziału tekstu na części tematyczne i omawia jego kompozycję
- wskazuje cechy gatunkowe fraszki, satyry, komedii, noweli, artykułu jako tekstu publicystycznego
- zna rodzaje komizmu i potrafi wskazać jego przykłady w utworze
- dokonuje podziału bohaterów na pierwszoplanowych, drugoplanowych i epizodycznych

- wskazuje wątek główny i wątki poboczne w utworze literackim
- wskazuje przykłady animizacji, wyrazów dźwiękonaśladowczych, neologizmów,
- wskazuje cechy wiersza wolnego
- wskazuje cechy świadczące o tym, że podany tekst należy do literatury realistycznej lub fantastycznej
- zna pojęcie punkt kulminacyjny i potrafi wskazać go w utworze
- ustala przynależność gatunkową niektórych tekstów
- omawia świat przedstawiony obrazu
- potrafi wskazać w utworze poznane środki stylistyczne.

W zakresie tworzenia wypowiedzi ustnej i pisemnej:

- pisze plan wydarzeń
- formułuje plan wypowiedzi argumentacyjnej, porządkuje ją, tworzy wewnętrznie uporządkowane wypracowanie o umiarkowanym stopniu spójności
- formułuje argumenty do podanej tezy, wymienia chwyt argumentacyjne, wskazuje podanym tekście argumenty i kontrargumenty
- rozróżnia charakterystykę statyczną i dynamiczną
- układa pytania do wywiadu
- opracowuje plan prezentacji.

W zakresie kształcenia językowego:

- potrafi określić funkcję głoski „i” w wyrazie
- wskazuje różnice między wymową a pisownią, poprawnie wymawia wyrazy,
- wskazuje kierunek upodobnienia, wskazuje upodobnienia międzywyrazowe
- poprawnie akcentuje wyrazy
- określa formy gramatyczne czasownika i potrafi utworzyć odpowiednią jego formę
- przekształca zdania ze strony czynnej na bierną
- odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich
- tworzy imiesłowy i odmienia przymiotnikowe
- podaje nazwy rodzajów zdań podrzędnych, kierując się pytaniami; wskazuje zdania dopełnieniowe i przydawkowe
- wskazuje zdania złożone współrzędnie, określa ich typy, przyporządkowuje je do wykresów
- wskazuje zdanie główne w wypowiedzeniu złożonym
- stosuje odpowiednią interpunkcję w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych
- wskazują mowę zależną i niezależną
- wyjaśnia znaczenie słowotwórcze podanych wyrazów pochodnych
- tworzy przymiotniki od rzeczowników
- przyporządkowuje wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej
- wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny i wśród nich wyrazy podstawowe
- odróżnia zrosty od złożeń
- odnajduje skrótowce w tekście i wyjaśnia ich znaczenie
- wyjaśnia znaczenia podanych skrótów.

W zakresie poprawności zapisu – ortografia i interpunkcja:

- na ogół poprawnie stosuje zasady pisowni „i, j’ w podanych wyrazach
- stosuje zasady pisowni „nie’ z imiesłowami, tworzy imiesłowy z przeczeniem „nie”
- zapisuje dialog i stosuje w nim odpowiednią interpunkcję
- potrafi poprawnie pod względem zapisu wprowadzić do tekstu dialog
- pisze wyrazy, stosując odpowiedni zapis niektórych przedrostków i przyrostków
- stosuje zasady pisowni przymiotników złożonych.

Ocena dobra:

Uczeni potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- wyciąga wnioski, określa własne stanowisko
- wskazuje cechy określonych epok (renesans, oświecenie, romantyzm, pozytywizm)
- dostrzega związki tekstów kultury ze światopoglądem epoki
- wskazuje w tekście cechy gatunkowe omawianych utworów
- interpretuje znaczenie różnych składników konkretnych tekstów kultury i wskazuje na ich funkcję (symbole, aforyzmy, postawy bohaterów, puenta, elementy fantastyczne, ironia, tytuł, metafora i inne poznane środki stylistyczne, elementy treści, motto, rodzaj narracji)
- wskazuje kontekst biograficzny w niektórych tekstach
- analizuje wnętrza bohaterów literackich i innych postaci, omawia emocje bohaterów
- wyjaśnia na czym polegają różne rodzaje komizmu i karykaturalne przedstawienie bohaterów
- omawia sposoby przedstawienia różnych treści w dziele literackim, np. przeżyć wewnętrznych
- dostrzega różnice w znaczeniach przekazywanych treści w tekście kultury i sposobach ich prezentowania
- dostrzega związki teatru antycznego z teatrem współczesnym oraz teatrem a dramatem
- dokonuje pogłębionej analizy dzieła malarskiego, omawia elementy języka malarstwa na wybranym przykładzie
- omawia elementy języka rzeźby na wybranym przykładzie
- omawia język wiersza
- wskazuje wyrazy potoczne i omawia ich funkcję w danym tekście
- potrafi omówić relację pomiędzy światem przedstawionym w tekście a narratorem
- wskazuje wyrazy i fragmenty nacechowane emocjonalnie
- porównuje różne elementy
- wskazuje cechy reportażu.

W zakresie tworzenia wypowiedzi ustnej i pisemnej:

- koryguje dane wypracowanie i tworzy wewnętrznie uporządkowaną, na ogół spójną pracę

- podaje przykłady do argumentów, również nierzeczowych; formułuje argumenty i kontrargumenty do podanej tezy
- redaguje opis sytuacji na podstawie planu
- tworzy plan charakterystyki wybranej postaci literackiej bądź filmowej
- redaguje tekst, w którym występuje mowa niezależna
- poprawnie zapisuje przypis bibliograficzny
- układa pytania do wywiadu z daną postacią
- gromadzi materiały do prezentacji, zastanawia się nad mową ciała w trakcie jej wygłaszania.

W zakresie kształcenia językowego:

- dokonuje poprawnego podziału słowotwórczego wyrazu, wskazuje wyraz podstawowy i pochodny, wskazuje formant w wyrazie pochodnym
- tworzy poprawne przymiotniki złożone
- tworzy czasowniki dokonane, niedokonane, stopień wyższy i najwyższy przymiotnika, stosując przedrostki i przyrostki
- podkreśla rdzeń, wskazuje oboczności w rodzinie wyrazów
- poprawnie stosuje skrótowce w zdaniu
- wie, gdzie można stosować uproszczenia grup spółgłoskowych
- potrafi podać przykłady wyrazów kończących się na spółgłoski nosowe i tych, w których zachodzi ich wymiana
- wskazuje rzeczowniki akcentowane na trzeciej sylabie od końca
- redaguje zdania z nieosobowymi formami czasownika
- wskazuje, w jakich sytuacjach i jakim celu używamy strony biernej
- przekształca wypowiedzenia z użyciem imiesłówów
- przyporządkowuje wykresy do zdań, sporządza wykresy zdań złożonych i wielokrotnie złożonych
- formułuje zdania podrzędne, przekształca grupy zdań w wypowiedzenia wielokrotnie złożone .

W zakresie poprawności zapisu – ortografia i interpunkcja:

- poprawnie stosuje zasady pisowni „i, j”
- w podanych wyrazach dostrzega błędny zapis wyrazów z przedrostkami i przyrostkami i potrafi go poprawić
- poprawnie zapisuje skróty podanych wyrażen
- poprawia błędy wynikające z błędnego zapisu przymiotników złożonych
- poprawnie stosuje interpunkcję zdania złożonego.

Ocena bardzo dobra:

Uczeni potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- właściwie interpretuje omawiany materiał, uogólnia, podsumowuje, porównuje, argumentuje, dostrzega i omawia związki, wyjaśnia przesłanie
- wyraża swoją opinię na temat treści związanych z omawianymi tekstami kultury i życiem
- potrafi dostrzec specyfikę elementów omawianych tekstów kultury i wypowiedzieć się na ich temat
- wskazuje powiązania między różnymi elementami
- właściwie analizuje wskazane fragmenty tekstów pod względem treści i sposobu jej przekazania
- interpretuje przedstawienie teatralne
- ocenia dzieło sztuki według podanych kryteriów
- potrafi wskazać genezę niektórych utworów
- umie opracować bibliografię dotyczącą podanego tematu.

W zakresie tworzenia wypowiedzi ustnej i pisemnej:

- tworzy wewnątrznie uporządkowane, spójne wypracowanie
- pisze poprawną rozprawkę, posługując się bogatym słownictwem, wykazując się znajomością tematu, sprawnością w tworzeniu formy wypowiedzi oraz wnikliwością i wrażliwością
- tworzy dobrze zorganizowany, jasny, zrozumiały opis sytuacji
- redaguje pogłębiony opis przeżyć wewnętrznych, trafnie nazywając uczucia, posługując się bogatym słownictwem
- redaguje opis dzieła sztuki w sposób kompetentny, przedstawiając cechy artyzmu, oceniając i interpretując
- poprawnie i wyczerpująco pisze charakterystykę, prezentując opis cech postaci konsekwentnie poparty trafnie dobranymi przykładami
- przeprowadza wywiad z koleżanką/kolegą
- wygłasza prezentację na forum klasy
- bierze udział w debacie.

W zakresie kształcenia językowego:

- koryguje błędy w wymowie, umie wyjaśnić ich przyczynę
- poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy, w których akcent pada na trzecią i czwartą sylabę
- umie świadomie wykorzystać w tekście aspekt, nieosobowe formy czasownika, stronę bierną, imiesłowy
- sporządza wykresy zdań złożonych i podaje nazwy typów zdań podrzędnych
- dokonuje opisu sporządzonego wykresu wypowiedzenia wielokrotnie złożonego
- potrafi skorygować niepoprawne lub zbyt długie wypowiedzenie złożone
- przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie
- tworzy wyrazy należące do poszczególnych kategorii słowotwórczych
- sporządza wykresy rodziny wyrazów

- zastępuje podane nazwy właściwymi skrótowcami
- potrafi poprawnie używać wyrazów złożonych

W zakresie poprawności zapisu – ortografia i interpunkcja:

- bezbłędnie stosuje zasady pisowni „ę, ą” , „ i, j” w wypowiedzi pisemnej
- tworzy tekst ze wskazanymi przedrostkami i przyrostkami, poprawnie zapisując wyrazy, w których występują
- poprawnie stosuje interpunkcję zdania wielokrotnie złożonego

Ocena celująca:

Uczni potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:

- podejmuje dyskusję na określony temat
- wypowiada się na zadany temat w sposób wyczerpujący i poprawny
- pisze recenzję przedstawienia teatralnego
- wykorzystuje bogate konteksty
- formułuje i rozwiązuje problemy badawcze
- świadomie i poprawnie posługuje się językiem
- recenzuje przeczytane przez siebie książki spoza kanonu lektur obowiązkowych
- porównuje adaptację filmową tekstu literackiego z jego wersją pisaną
- prezentuje przykłady przedstawienia danego motywu w różnych tekstach kultury
- tworzy charakterystykę porównawczą
- przygotowuje prezentację na temat wybranego artysty lub na określony temat
- tworzy pisemną recenzję ba temat wybranego dzieła sztuki
- odmienia czasowniki kłopotliwe
- próbuje omawiać teksty kultury pod kątem ich związków z epoką
- świadomie pogłębia wiedzę z przedmiotu, rozwija swoje zainteresowania, bierze udział w konkursach, wykładach.